

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่าสังคมสีเขียว (Green Society) ด้วยหลักการดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 นี้จะไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบทหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี จนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา มองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และมั่นคง และความยั่งยืน ของการพัฒนา คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ให้เน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลเงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้อง และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือเงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อ

ประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติเงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตแนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ก็คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งจะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการนำมาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

ในการนี้ การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งทุกภาคส่วนต้องนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะหน่วยราชการ และผู้เกี่ยวข้องต้องดำเนินการขับเคลื่อน โดยบูรณาการทำงานร่วมกัน ทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพสูงสุด

โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นอีกภาคส่วนหนึ่ง ที่จะต้องรับนโยบายและสัมผัสกับประชาชนโดยตรง ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดกรอบการทำงานให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในแนวทางเดียวกัน

องค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดกรอบการทำงานเพื่อขับเคลื่อน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้านที่ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของชีวิต และได้มีการคัดเลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจ “อยู่เย็น เป็นสุข” ต้นแบบดีเด่น โดยคณะกรรมการคัดเลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุขต้นแบบ (ดีเด่น) จากการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ศึกษาหาคำตอบว่าในปัจจุบันประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร มากน้อยแค่ไหน และที่สำคัญ มีแนวทางอันใดบ้างที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นตัวชี้วัด ที่แสดงถึงการยอมรับและนำเอาพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับมาปฏิบัติ ได้อย่างเหมาะสมและชี้ให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตอย่างชาญฉลาด และสามารถอยู่ได้แม้ในสภาพที่มีการแข่งขันและกระแสของโลกาภิวัตน์นำมาสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ชุมชนมีความสมดุลมั่นคงและยังความยั่งยืน อันเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการยอมรับและนำเอาพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับมาปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและชี้ให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตอย่างชาญฉลาด และสามารถอยู่ได้แม้ในสภาพที่มีการแข่งขันและกระแสของโลกาภิวัตน์นำมาสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ชุมชนมีความสมดุลมั่นคง และยั่งยืน อันเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป สามารถเป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ขยายผลไปสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอื่น ๆ จากระดับหมู่บ้านไปยังตำบล, อำเภอ และจังหวัดได้

เป็นการดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ทำการศึกษาสอดคล้องของตัวชี้วัด 6x2 (ตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย) หมู่บ้านที่ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของชีวิตคือ

1. ด้านการลดรายจ่าย
2. ด้านการเพิ่มรายได้
3. ด้านการประหยัด
4. ด้านการเรียนรู้
5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วม, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การพัฒนาท้องถิ่น

